

Jacek Wrześniński

Rybitwy-Ostrów Lednicki, st. 1, gm.
Łubowo, woj. poznańskie, AZP
50-32/22

Informator Archeologiczny : badania 27, 79-80

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rajsk, st. 19
gm. Bielsk Podlaski, woj. białostockie
AZP 43-86/—

Fundacja „Respublica Multi Ethnica”

Badania prowadziła mgr Małgorzata Głaz (autorka sprawozdania). Finansowane przez Fundację „Respublica Multi Ethnica”. Drugi sezon badań. Osada wczesnośredniowieczna.

Celem badań było rozpoznanie charakteru osady badanej sondażowo w 1990 r. Założono jeden wykop o wymiarach 5 x 5 m. Na całej powierzchni wykopu odkryto jednolitą warstwę kulturową o miąższości ok. 0,4–0,5 m. W jej spągu znajdowało się palenisko o średnicy 1 m, utworzone przez silnie rozkruszone, przepalone kamienie, pod którymi zalegała warstwa węgla drzewnego. Pod warstwą kulturową były wkopane w całość jamy i obiekty rowkowe o nieokreślonej funkcji.

Odkryte zabytki to: fragm. naczyń, krzemienie, fragm. oselki, fragm. prawdopodobnie formy odlewniczej, metale żelazne (bezkształtne).

Stanowisko wstępnie należy datować na VIII–X w.

Badania zakończono.

Rybitwy–Ostrów Lednicki, st. 1
gm. Łubowo, woj. poznańskie
AZP 50-32/22

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Badania prowadził mgr Jacek Wrzesiński (autor sprawozdania). Dzieciątę sezon badań. Wał obronny.

W 1993 r. na stanowisku Rybitwy–Ostrów Lednicki prowadzono badania wykopaliskowe jedynie w obrębie grodu (st. 1) na wykopie I/83. W ramach wykopu eksplorowano warstwy związane z konstrukcjami obronnymi na odcinkach A₂, A₃, B.

Na odcinku A₂ odsłonięto piąty poziom drewnianych konstrukcji wału. Obserwowany układ ma przebieg z południowego zachodu na północny wschód i zajmuje niemalże całą powierzchnię odcinka. W partii południowo-zachodniej był on najwyższy (111,97 m n. p. m.), nachylony ku północnemu wschodowi o ok. 50–60 cm (111,45/111,35). Drewniane elementy konstrukcji (o miąższości kilku mm — rzadko osiągają 5 mm) leżą gęsto obok siebie, prostopadle do kierunku przebiegu całego układu (z północnego zachodu na południowy wschód). Najdłuższe elementy nachylone na południowy wschód, czyli ku licu zewnętrznemu (o ok. 30 cm) osiągają długość 110 cm, a ich szerokość dochodzi do 20–25 cm. Wypełnisko międzykonstrukcyjne stanowi pomarańczowa glina miejscami przemieszana z kredą jezierną.

W narożniku południowo-wschodnim (na powierzchni ok. 100 x 200 cm) wystąpiły elementy konstrukcji drewnianej, z wypełniskiem międzykonstrukcyjnym w postaci szarego i brązowo-szarego piasku (warstwa VI). Wyeksplorowano 15 poziomów konstrukcji (od głębokości 111,60/55 do 110,70/65) do poziomu calca (glina i kreda jezierna na głębokości 110,70–110,60). Uchwyczone fragmentarycznie elementy konstrukcji drewnianej leżą przemiennie w poszczególnych poziomach. Raz wzdłuż, raz prostopadle do kierunku przebiegu całej konstrukcji. Miąższość poziomów jest nieregularna — średnio 6 cm.

Na odcinku A₃ prowadzono eksplorację w ramach warstw VI i VIa. Występując na długości 520–550 cm w partii południowej (na stropie), obejmowały powierzchnię o szerokości 20–30 cm i stopniowo rozszerzały się do 220–230 cm. Cały układ ma przebieg z południowego zachodu na północny wschód i stanowi kontynuację konstrukcji wyeksplorowanych w narożniku południowo-wschodnim odcinka A₂.

Pierwszy poziom z elementami konstrukcji drewnianych wystąpił na głębokości 112,35/112,30, obejmując zachodnią i północno-zachodnią partię odcinka. Eksplorację prowadzono w ramach 21 poziomów — do głębokości 111–110,8, gdzie szerokość układu dochodzi do ok. 240 cm. W poszczególnych poziomach elementy konstrukcji drewnianej leżą nieregularnie. Występują elementy układane zarówno prostopadłe, jak i równoległe do kierunku przebiegu układu. W niższych poziomach elementy i sposób ich układania są bardziej czytelne. W partii południowej (warstwa VI) wyróżniono 3 poziomy o elementach drewnianych układanych gęsto, bezpośrednio na sobie — wszystkie zgodnie z osią przebiegu konstrukcji. Poziomy te leżały na elementach prostopadłych (północny zachód-południowy wschód), układanych gęsto tuż przy krawędzi zewnętrznej układu. W wyższych poziomach występowały elementy układane zarówno równoległe, jak i prostopadłe. W niektórych można obserwować (w ramach jednego poziomu) kilka elementów leżących obok siebie równoległe i kilka prostopadłe do kierunku przebiegu układu.

Wypełnisko międzykonstrukcyjne (partii południowej — warstwa VI) stanowi popielatoszara ziemia, z większą ilością drobnego żwiru w wyższych poziomach i próchnicą w niższych.

Partia północna (warstwa VIa) jest jednym uchwyconym na całej swej długości stosem. Jego długość dochodzi do 240 cm. Wyróżnia się on zarówno wypełniskiem międzykonstrukcyjnym (brązowoszary, miejscami jasnobrązowy piasek), jak i odmiennym sposobem układania elementów konstrukcji drewnianej. Zdecydowana większość leży na osi o kierunku północny zachód-południowy wschód, o większym nachyleniu ku południowemu wschodowi przy granicy wewnętrznej stosu. Na nich układane są „dachówkowato” elementy o łagodniejszym nachyleniu, leżące przy skłonie zewnętrznym niemal poziomo. Elementy prostopadłe (północny wschód-południowy zachód) w wyższych poziomach występują sporadycznie. Natomiast w niższych układane są gęsto obok siebie po kilka, tworząc miejscami zwarty pokład. Wśród nich zaobserwowano płaski element drewniany o długości ok. 130 cm, z otworem o średnicy ok. 20 cm na jednym końcu. W otworze tkwił płaski, prostopadły element o długości ok. 80 cm. Podobny element z wyraźnym, prostokątnym otworem wystąpił w północnej partii odcinka.

Na odcinku B prowadzono prace w ramach warstwy VI, eksplorując poziom 12–15 (głębokość 111,90/111,70–111,65/111,50). Warstwa ta zajmuje północno-zachodni narożnik odcinka i biegnie z południowego zachodu na północny wschód na długości ok. 450 cm, osiągając szerokość 220 cm. Od północnego zachodu styka się z konstrukcją o gliniastym wypełnisku. Elementy konstrukcji drewnianej leżą na osi o kierunku północny zachód-południowy wschód (prostopadłe do osi przebiegu całego układu). Elementy osiągające długość 100–120 cm, przy krawędzi zewnętrznej (wschodniej) układane są niemalże poziomo, regularnie obok siebie. Natomiast leżące bliżej granicy wewnętrznej (zachodniej) są nachylone (z północnego zachodu na południowy wschód — nachylenie partii gliniastej) i „podchodzą” pod elementy poziome. W partii północnej (północno-wschodniej) wystąpiły pojedyncze elementy prostopadłe.

We wszystkich opisanych warstwach zaobserwowano, iż elementy drewniane posiadają wyraźnie płaskie powierzchnie lub mają nierówne, ostre krawędzie. Wykorzystywano więc elementy darte.

Opisany układ warstw szóstych, występujący na odcinkach A₂, A₃, B, tworzy jeden ciąg konstrukcji o długości ok. 13 m, dostawionych i nie przewiązanych z konstrukcją o wypełnisku gliniastym. Konstrukcje te można łączyć z pierwszą rozbudową lednickiego grodu (2. poł. X w.).

Podczas prac w sezonie 1993 pozyskano nieliczny materiał ceramiczny, którego chronologię można określić na okres od neolitu po okres wpływów rzymskich.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy.

Badania będą kontynuowane.